

ป่าสา莫อย่าง
ประโยชน์สืบอย่าง
เศรษฐกิจพอเพียง

“...ป้าไม้ที่ปลูกป่านนี้
สมควรที่จะปลูกแบบป้าใช้ไม้หนึ่ง
ป้าสำหรับใช้ผลหนึ่ง
ป้าสำหรับใช้เป็นพื้นอย่างหนึ่ง...”

พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติฯ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์

หลักการปลูกป่า 3 อายุ

ระยะ 4 อายุ

การปลูกป่า 3 อายุ ระยะ 4 อายุ เป็นแนวคิดของการผสานการ
อนุรักษ์ดินน้ำและการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ควบคู่ไปกับความต้องการด้านเศรษฐกิจ
และสังคมเพื่อป้องกันมิให้เกิดการบุกรุกทำลายป่าไม้อันเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและ
ส่งเสริมให้คนไทยรู้จักการนำทรัพยากรป่าไม้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการ
ดำเนินชีวิต

“การปลูกป่าถ้าจะให้ราษฎรมีประโยชน์ให้เข้าได้
ให้ใช้วิธีปลูกไม้ 3 อายุง แต่มีประโยชน์ 4 อายุง
คือ ไม่ใช้สอย ไม่กินได้ไม่เศรษฐกิจ
โดยปลูกรองรับการชลประทาน ปลูกรับชั้นน้ำ
และปลูกอุดช่วงให้ล่ำตามร่องหัวย
โดยรับน้ำฝนอย่างเดียว
ประโยชน์อย่างที่สืบคือสามารถช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำ”

ປ່າ 3 ອຍ່າງ

“...ປ່າໄມ້ທີ່ປຸລູກປ່ານັ້ນສົມຄວຣທີ່ຈະປຸລູກແບບປ່າໃຫ້ໄໝໜຶ່ງປ່າສໍາຮັບໃຫ້ຜລ່ານຶ່ງປ່າສໍາຮັບໃຫ້ເປັນພື້ນອຍ່າງໜຶ່ງອັນນີ້ແຍກອອກໄປເປັນກວ່າງໆກາຣທີ່ຈະປຸລູກຕິ່ນໄມ້ສໍາຮັບໄດ້ປະໂຍ່ໝັນດັ່ງນີ້ໃນຄໍາວິເຄາະໜີ່ຂອງກຣມປ່າໄມ້ຮູ້ສັກຈະໄມ້ໃຫ້ປ່າໄມ້ເປັນສວນຫຼືຈະເປັນສວນມາກກວ່າປ່າໄມ້ແຕ່ໃນຄວາມໝາຍຂອງກາຣໜ່ວຍເໜື້ອເພື່ອຕິ່ນນຳລຳກາຣນັ້ນປ່າໄມ້ເຊັ່ນນີ້ຈະເປັນສວນຜລໄມ້ກົດາມຫຼືອສວນໄມ້ພື້ນກົດາມນັ້ນແລລະເປັນປ່າໄມ້ທີ່ປຸລູກຕິ່ອງເພຣະທຳນໍາທີ່ເປັນປ່າຄືຂອງເປັນຕິ່ນໄມ້ແລະທຳນໍາທີ່ເປັນທວພຍາກຣສໍາຮັບໃຫ້ຜລທີ່ມາເປັນປະໂຍ່ໝັນແກ່ປະໜາຊັນ...”

ປ່າໄມ້ໃຊ້ສອຍ

ປ່າໄມ້ກິນໄດ້

ປ່າໄມ້ເສຽ່ງສູງ

1. ປ່າໄມ້ໃຊ້ສອຍອາທິໄມ້ໄຟ ພວຍໄໝໂຕເຮົວອຍ່າງສະເດາເປັນຕິ່ນ

2. ປ່າໄມ້ກິນໄດ້ໄດ້ແກ້ໄໝຜລແລະຜົກກິນໄປຫຼືອກິນຫັວໜີດຕ່າງໆ

3. ປ່າໄມ້ເສຽ່ງສູງຈີ່ຂອງໄມ້ທີ່ປຸລູກໄວ້ຂາຍໄໝວ່າຈະເປັນໄໝ້ຜລເສຽ່ງສູງແລະໄໝ້ທີ່ປຸລູກໄວ້ຂາຍເນື້ອໄໝເຊັ່ນໄໝສັກ ຕະເຄີຍນຫອງ ຍາງນາ ເປັນຕິ່ນ

ประโยชน์ 4 อย่าง

“การปลูกป่าถ้าจะให้รากมีประโยชน์ให้เข้าได้ให้ใช้วิธีปลูกไม่ 3 อย่าง แต่มีประโยชน์ 4 อย่าง คือ ไม่ใช้สอย ไม่กินได้ไม่เศรษฐกิจ โดยปลูกของรับการชลประทาน ปลูกรับชั้นน้ำ และปลูกอุดช่วงให้ลดตามร่องห้วยโดยรับน้ำฝนอย่างเดียว ประโยชน์อย่างที่สี่คือสามารถซ่อมอนุรักษ์ดินและน้ำ”

1. เป็นไม้ใช้สอยโดยนำมาสร้างบ้านทำเล้าเปิดเล้าไก่ด้านขอบเสียมทำหัตถกรรมหรือกระทั้งเป็นฟืนในการหุงต้ม
2. เป็นอาหารทั้งพืชกินใบกินผลกินหัวและเป็นยาสมุนไพร
3. เป็นแหล่งรายได้ของครัวเรือนเป็นพืชที่สามารถนำมาจำหน่ายได้ซึ่งควรปลูกพืชหลากหลายชนิดเพื่อลดความเสี่ยงเรื่องราคาตกต่ำและไม่แน่นอน
4. ประโยชน์ในการซ่อมอนุรักษ์ดินและนำการปลูกพืชที่หลากหลายอย่างเป็นระบบช่วยสร้างสมดุลของระบบนิเวศในสวนซ่อมสวนปักป้องผิวดินให้ชุมชนดูดซับน้ำฝนและค่อยๆ ปลดปล่อยความชื้นสู่สวนเกษตรกรรม

เริ่มด้วยไม้ 5 ระดับ

เพื่อให้การสร้างป้ายได้ผลดีและมีระบบที่สมดุลเหมือนป้าธรรมชาติซึ่งจะช่วยลดปัญหาเรื่องของโรคและแมลงศัตรูพืชและช่วยประหยัดต้นทุนในการจัดการ ประกอบด้วยพันธุ์พืชที่หลากหลายโดยการแบ่งป้าออกเป็น 5 ระดับตามชั้นความสูง ของต้นไม้และระบบนิเวศของป้าดังนี้

ข้อคำนึงในการปลูกป่า 3 อายุ

1.

การปลูกช่วงแรกควรเลือกปลูกไม้เบิกนำ เช่น แคมะฐุม สะเดา กล้วยอ้อย ไฝข้าว และพืชผักทั้งนี้ เพราะเป็นพืชอาหารและไม่ใช้สอยเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่โตและให้ผลผลิตเร็ว สามารถคลุมดินและดูดซับความชื้น ช่วยลดความชื้นในดิน ได้ที่ตัวเองเพื่อเป็นแหล่งอาหารและไม่ใช้สอย

2.

ไม่ปลูกเพื่ออุดอาศัยหรือไม่เศรษฐกิจขนาดใหญ่ หรือไม่ระดับสูงควรปลูกในปีที่ 2

3.

ไม่สมุนไพรส่วนใหญ่จะเป็นไม้พุ่ม เตี้ย ไม่เรียบเรียง และไม่หัวได้ดินมากจะเจริญเติบโตได้ดีในที่ร่มหรือร่มรำไร

4.

นาข้าวควรเลือกทำในพื้นที่ให้เหมาะสมสามารถให้ผลผลิตเพียงพอตลอดทั้งปี

5.

ควรขุดร่องน้ำขนาดเล็กเพื่อเก็บน้ำ และความชื้นชึ้นแก่ต้นไม้ อีกทั้งสามารถใช้เลี้ยงปลาเพื่อเป็นอาหารและหมูนวีียนน้ำไปสู่บ่อขนาดใหญ่

เมื่อปลูกไม้ครบทั้ง 5 ระดับแล้ว เรายังห่วงดินให้หนาเพื่อรักษาความชื้นให้กับดิน จุลินทรีย์ในดินจะขยายตัว รากของต้นไม้จะซ่อนใช้ไปในดินได้ง่ายตามด้วยปุ๋ยแห้ง จำพวกมูลสัตว์ โroy ทับแม่จะไม่ถึงดินโดยตรงแต่ความชื้นจะค่อยๆ ดึงปุ๋ยลงสู่ดิน ดินก็จะ易于อยsslasy

“คนเราที่ฟุ่งเพื่อ ไม่มีทางที่จะหาทรัพย์ มาป้อนความฟุ่งเพื่อได้ ความฟุ่งเพื่อนี้เป็นปาก หรือเป็นสัตว์ที่หัวไม่หยุด”

“...คนเราที่ฟุ่งเพื่อไม่มีทางที่จะหาทรัพย์มาป้อนความฟุ่งเพื่อได้ ความฟุ่งเพื่อนี้เป็นปากหรือเป็นสัตว์ที่หัวไม่หยุด ความฟุ่งเพื่อนี้ข้าปากตลอดเวลา จะป้อนไปเท่าไร ๆ ก็ไม่พอ ความไม่พอใจไม่สามารถที่จะหาอะไรมาป้อนความฟุ่งเพื่อนี้ได้ ฉะนั้นถ้าจะต่อต้านความเดือดร้อน ไม่ใช่ว่าจะต้องประหดมธัญสาร จะต้องป้องกันความฟุ่งเพื่อ และป้องกันภัยการที่มักจะใช้เพื่อที่จะมาป้อนความฟุ่งเพื่อนี้คือความทุจริต ฉะนั้นการที่จะณรงค์ ที่จะต่อสู้เพื่อให้คนมัธยัสถ์และประหดันนักอุทิศที่ตนเอง ไม่ใช่อยู่ที่คนอื่น เมื่ออุทิศที่ตนเอง ไม่อยู่ที่คนอื่น การณรงค์โดยมากมักออกไปข้างนอก จะไปชักชวนคนโน้นชักชวนคนนี้ให้ทำโน่นหนานี่ ที่จริงตัวเองต้องทำเอง ถ้าจะใช้คำว่าณรงค์ก็ต้องณรงค์กับตัวเอง ต้องฝึกตัวให้รู้จักความพอดี พอดีเหมาะสม ถ้าไม่พอดี ไม่พอเหมาะสม มันจะเกิดทุจริตในใจได้...”

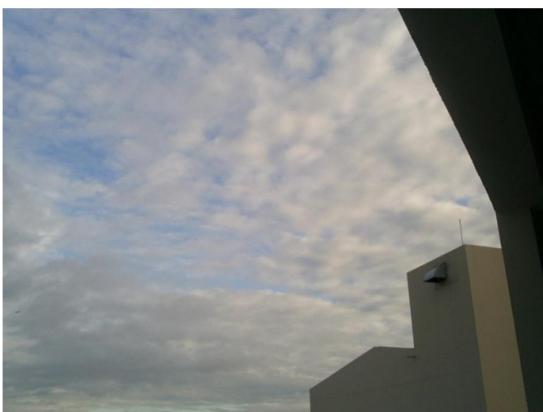
พระราชาดำรัส

พระราชาท่านแก่คณະลูกเสือชาวบ้านที่มาເฝີ້ຫຼລະອອງຫຼຸດປະບາທ
ໃນໂຄກສເສດື້ຈາ ກລັບຈາກແປປຣະຈູານຈາກຈັງຫວັດສກລນຄຣ
ຕະ ສນາມບິນຄອນເມື່ອງ
ວັນອາທິຍີທີ່ ແກ້ວມະນຸມ

ความพอเพียง

หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสซึ่งแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้родพันและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกภัยตัน และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ນົດສາກົດ ຂະໜາ ອົບ ອົບ ນົດສາກົດ ຂະໜາ ອົບ

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสা�ยกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

ความพอเพียงต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ 2 เงื่อนไข ดังนี้

1. ความพอประมาณ

ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป โดยไม่เบี่ยดเบี้ยนตัวเองและผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล

การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

2 เงื่อนไข คือ

1. **ความรู้** ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน เพื่อนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2. **คุณธรรม** มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

“...ถ้าทุกท่านซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความคิด
และมีอิทธิพล มีพลังที่จะทำให้ผู้อื่น^๑
ซึ่งมีความคิดเห็นเหมือนกัน
ช่วยกันรักษาส่วนรวมให้อยู่ดีกินดีพอสมควร
ขออ้ำ พอควร พօอยู่พօกิน มีความสงบ
ไม่ให้คนอื่นมาแย่งคุณสมบัตินี้จากเราไปได้
ก็จะเป็นของขวัญวันเกิดที่ถาวร
ที่จะมีคุณค่าอยู่ตลอดกาล”

พระราชาดำรัส
เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา^๒
๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒

นายกรัฐมนตรี ทรงเป็นประธานในพิธี

นายสุรัตน์ ใจดี

<http://www.agrinature.or.th>

<http://www.nstlearning.com>